

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การวิจัยทางอาชีวศึกษาเป็นการวิจัยทางการศึกษาแขนงหนึ่ง ที่เน้นด้านการศึกษาวิชาชีพ อันเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม โดยเริ่มจากพื้นฐานของการประกอบอาชีพ ซึ่งหน่วยงานและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการอาชีวศึกษาจะต้องร่วมมือกันพัฒนาการอาชีวศึกษา ให้มีคุณภาพและมีมาตรฐาน ผลิตกำลังคนที่มีสมรรถนะสูงและคุณลักษณะตรงกับความต้องการของ สถานประกอบการและตลาดแรงงาน การดำเนินการดังกล่าวจำเป็นต้องใช้กระบวนการวิจัยในการ แสวงหาความรู้ข้อเท็จจริงหรือข้อสรุปต่างๆ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวางแผนปรับปรุงแก้ไขปัญหา และพัฒนาการจัดการอาชีวศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ดังนั้นการวิจัยและพัฒนา การเรียนการสอนจึงเกิดขึ้นพร้อมกันในการปฏิบัติงานการเรียนการสอนตามปกติของครู ซึ่งสอดคล้อง กับสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษามีนโยบายในการส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินการพัฒนา ศักยภาพบุคลากรครูอาชีวศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจทางการวิจัยทางอาชีวศึกษา ภายใต้การดำเนินงานของสำนักวิจัยและพัฒนา โดยกำหนดเป้าหมายในการดำเนินการมุ่งเน้น ในการพัฒนาคุณภาพผลงานการวิจัยอาชีวศึกษา อันส่งผลต่อการผลิตผู้สำเร็จอาชีวศึกษาให้มีคุณภาพ สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ในขณะที่ผลการวิจัยพบว่าการสนับสนุนการพัฒนา ระบบการอาชีวศึกษายังมีน้อย และการวิจัยพัฒนาสร้างสรรค์สิ่งประดิษฐ์ทางด้านอาชีวศึกษาก็ยังมี ข้อจำกัด แม้ว่าหลายหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนจะให้ความสำคัญกับการทำวิจัยที่มุ่งเน้นการนำ ผลวิจัยมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาปรับปรุงกระบวนการบริหารจัดการองค์กรเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งการ วิจัยยังก่อให้เกิดการค้นคว้าองค์ความรู้วิทยาการใหม่ๆ ทั้งทางด้านทฤษฎีและปฏิบัติซึ่งเป็นสิ่งสำคัญใน แวดวงวิชาการ (ขวัญใจ จริยาทัศน์กร, 2560 น.2)

เมื่อจัดตั้งสถาบันอาชีวศึกษาเพื่อจัดการศึกษาในระดับปริญญาตรีแล้ว คุณสมบัติของผู้สอน จึงต้องเป็นไปตามระเบียบของสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา ตามความในมาตรา 14 (3) แห่ง พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน ในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2547 และมติคณะกรรมการ ข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา ในการประชุม ครั้งที่ 4/2558 เมื่อวันที่ 22 เมษายน 2558 ก.พ.อ. จึงกำหนดมาตรฐานภาระ งานของผู้ดำรงตำแหน่งอาจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รอง ศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ เพื่อให้เป็นไปตามพันธกิจและเป้าหมายของแต่ละสถาบันอุดมศึกษา ดังต่อไปนี้ ข้อ 1 ในประกาศนี้

“ภาระงานสอน” หมายถึง การถ่ายทอดองค์ความรู้ที่ครอบคลุมการสอนทุกประเภท เช่น งานสอนแบบบรรยาย งานสอนปฏิบัติการ งานสอนภาคสนาม งานควบคุมวิทยานิพนธ์ เป็นต้น

“ภาระงานวิจัยและงานวิชาการอื่น” หมายถึง การศึกษาค้นคว้าอย่างมีระบบตามกระบวนการวิจัย เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่หรือต่อยอดองค์ความรู้เดิมที่จะนำไปสู่การประยุกต์ในด้านต่างๆ ทั้งนี้รวมถึงการวิจัยและพัฒนา ร่วมกับภาคอุตสาหกรรม ภาคธุรกิจบริการและชุมชนท้องถิ่น เพื่อแก้ปัญหาเชิงเทคนิคและวิศวกรรม การจัดการเทคโนโลยีและนวัตกรรม และการบริหารจัดการรวมถึงงานวิชาการประเภทอื่นๆ ตามประกาศ ก.พ.อ. เรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณาแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์

แต่อาจารย์อาชีวศึกษาส่วนใหญ่จะยังไม่เชี่ยวชาญทางด้านการวิจัยเท่าที่ควร เนื่องมาจากขาดการเสริมสร้างสมรรถนะให้อาจารย์อาชีวศึกษาพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ขาดพี่เลี้ยงในระดับมหาวิทยาลัยช่วยกระตุ้นเสริมต่อเติม เสริมแต่ง การใช้กระบวนการสร้างระบบพี่เลี้ยง (Coaching & Monitoring) ให้ “มหาวิทยาลัยสู่ท้องถิ่น” (นรินทร์ สังข์รักษา เฉลียว บุรีภักดิ์ และสุมาลี พงศ์ติยะไพบูลย์, 2556) จึงเห็นได้ว่ากรยกระดับคุณภาพการศึกษาสิ่งสำคัญต้องมุ่งไปที่ตัวอาจารย์อาชีวศึกษา ซึ่งส่วนใหญ่กลัวการทำวิจัย การวิจัยเป็นการรวบรวมความรู้ในการวิเคราะห์ปัญหา การใช้หลักเหตุผล กระบวนการคิด วิจัย ลงมือปฏิบัติ การทำงานเป็นทีม การมีวินัยในตนเองการแสวงหาความรู้ การใช้เทคโนโลยี นวัตกรรม ในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้สู่การวิจัย รวมถึงต้องมีการเสริมสร้างศักยภาพตนเอง ดังนั้นอาจารย์อาชีวศึกษาผู้วิจัยจึงต้องมีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ เจตคติและการปฏิบัติกรวิจัยอย่างถูกระเบียบวิธีการวิจัย และสามารถทำวิจัยในชั้นเรียนได้ โดยไม่ละเลยหรือกลัวการทำวิจัย และการศึกษาทางด้านอาชีวะเน้นการปฏิบัติมากเพื่อให้นักศึกษาสามารถปฏิบัติงานอย่างชำนาญ อาจารย์จึงไม่มีเวลาว่างที่จะพัฒนาตนเองด้านการวิจัยมากนัก อีกทั้งงานวิจัยทางอาชีวศึกษาส่วนใหญ่เป็น การวิจัยแบบการวิจัยและพัฒนาเน้นการสร้างนวัตกรรม จึงเป็นปัญหาทางด้านวิชาการที่อาจารย์จะพัฒนาตนเอง ค้นคว้าหาความรู้ ความก้าวหน้าใหม่ๆ ทางด้านวิชาการ รวมถึงการนำความรู้ด้านการวิจัยไปสอนนักศึกษาในระดับปริญญาตรีที่เน้นการปฏิบัติหรือการพัฒนา นวัตกรรม ไปถ่ายทอดให้แก่นักศึกษาที่จะต้องสร้างชิ้นงานเพื่อประกอบการศึกษาในหลักสูตรปริญญาตรีสายปฏิบัติการ

ด้วยเหตุผลดังกล่าวประกอบกับบริบทของการทำงานของอาจารย์แต่ละคนที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะอาจารย์อาชีวศึกษา ที่ไม่สะดวกทั้งด้านเวลาหรือโอกาสในการพัฒนาตนเองด้วยวิธีการอบรมแบบเผชิญหน้า การพัฒนาความรู้ความสามารถโดยการศึกษาชุดฝึกอบรมทางไกลด้วยตนเอง จึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาอาจารย์ให้มีความรู้ความสามารถในการทำวิจัย เพื่อแก้ไขปัญหาตลอดจนพัฒนาผู้เรียนที่จบการศึกษาด้านอาชีวศึกษาที่อยู่ในความดูแลได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นได้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาความรู้ความสามารถด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์อาชีวศึกษาในสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานครด้วยชุดฝึกอบรมทางไกล เพื่อเป็นทางเลือกสำหรับอาจารย์อาชีวศึกษาในสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานครในการพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถด้านการวิจัยต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการความรู้ด้านการวิจัยของอาจารย์อาชีวศึกษา ในสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร

2.2 เพื่อพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์อาชีวศึกษาในสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร

2.3 เพื่อศึกษาผลการใช้ชุดฝึกอบรมทางไกลด้านการวิจัยสำหรับอาจารย์อาชีวศึกษาในสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร

3. ขอบเขตของการวิจัย

3.1 ขอบเขตด้านประชากร

ประชากร คือ อาจารย์ในสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร จำนวน 889 คน จาก 13 สถานศึกษา ประกอบด้วย 1. วิทยาลัยเทคนิคมีนบุรี 2. วิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกมหานคร 3. วิทยาลัยเทคนิคดอนเมือง 4. วิทยาลัยเทคนิคดุสิต 5. วิทยาลัยเทคนิคราชสีหราชราม 6. วิทยาลัยอาชีวศึกษาเสาวภา 7. วิทยาลัยอาชีวศึกษารนบุรี 8. วิทยาลัยพัฒนวิชาการอินทราชัย 9. วิทยาลัยพัฒนวิชาการบางนา 10. วิทยาลัยพัฒนวิชาการเขตพูน 11. วิทยาลัยพัฒนวิชาการธนบุรี 12. กาญจนาภิเษกวิทยาลัย ช่างทองหลวง ในพระบรมมหาราชวังพระราชวัง 13. วิทยาลัยการอาชีพกาญจนาภิเษกหนองจอก

3.2 ตัวแปรที่ศึกษา

3.2.1 ตัวแปรอิสระ คือ ชุดฝึกอบรมทางไกล เรื่อง การวิจัยสำหรับอาจารย์ในสถาบันอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร

3.2.2 ตัวแปรตาม คือ ผลการใช้ชุดฝึกอบรมทางไกล ประกอบด้วย

- 1) ความรู้ความสามารถด้านการวิจัยทางอาชีวศึกษา
- 2) ความสามารถในการวิจัย
- 3) ความพึงพอใจที่มีต่อชุดฝึกอบรมทางไกล

4. นิยามศัพท์เฉพาะ

4.1 ชุดฝึกอบรมทางไกล หมายถึง สื่อที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยทางอาชีวศึกษา เพื่อใช้ในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับอาจารย์ในสถาบันอาชีวศึกษา ประกอบด้วย เอกสารคู่มือใช้ชุดฝึกอบรมทางไกล และเอกสารชุดฝึกอบรมทางไกล เรื่อง การวิจัยทางอาชีวศึกษาสำหรับอาจารย์ในสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร

4.2 สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร หมายถึง ส่วนราชการในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีการบริหารจัดการตามโครงสร้างการบริหารสถาบัน ประกอบด้วย สภาสถาบัน ผู้อำนวยการสถาบัน รองผู้อำนวยการสถาบัน สำนักงานผู้อำนวยการสถาบัน สำนักพัฒนายุทธศาสตร์และความร่วมมืออาชีวศึกษา สำนักพัฒนากิจการนักศึกษาและกิจการพิเศษ อาชีวศึกษาบัณฑิต ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาชีวศึกษา

4.3 อาจารย์ในสถาบันอาชีวศึกษากรุงเทพ หมายถึง ผู้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนระดับปริญญาตรี ในสถาบันอาชีวศึกษากรุงเทพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

4.4 ความรู้ด้านวิจัย หมายถึง การเรียนรู้ของอาจารย์ในสถาบันการอาชีวศึกษา กรุงเทพมหานครที่แสดงออกเกี่ยวกับการจำและการระลึกได้ในเรื่องการวิจัย ประกอบด้วย รูปแบบการวิจัย กระบวนการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูล การเขียนรายงานการวิจัย โดยเน้นการวิจัยกับนักศึกษาในสถาบันอาชีวศึกษาที่เรียนอยู่ในระดับปริญญาตรี การประเมินความรู้ด้านการวิจัยทางอาชีวศึกษาประเมินจากการวิเคราะห์ผลการทำแบบทดสอบความรู้ด้านการวิจัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

4.5 ความสามารถด้านวิจัย หมายถึง การเรียนรู้ของอาจารย์ในสถาบันการอาชีวศึกษา กรุงเทพมหานครด้านความสามารถในการแสดงออก โดยประเมินจากผลการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาที่กลุ่มตัวอย่างฝึกปฏิบัติด้านการวิจัย ในประเด็นเกี่ยวกับคำถามการวิจัย วัตถุประสงค์การวิจัย ชื่อเรื่อง วิธีดำเนินการวิจัย การเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

4.6 ความพึงพอใจต่อชุดฝึกอบรมทางไกล หมายถึง ความรู้สึกของอาจารย์ในสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ที่ใช้ชุดฝึกอบรมทางไกลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นในประเด็นเกี่ยวกับ ความทันสมัยของเนื้อหา เนื้อหาสาระทางวิชาการมีความถูกต้อง สามารถนำไปใช้อ้างอิงด้านวิชาการได้ ความเหมาะสมของปริมาณเนื้อหา ภาษาที่ใช้เข้าใจง่าย ความเหมาะสมของรูปแบบการพิมพ์และขนาดของตัวอักษร สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการทำวิจัยทางอาชีวศึกษา

4.7 ผลการใช้ชุดฝึกอบรมทางไกล หมายถึง ผลการใช้ชุดฝึกอบรมทางไกล ทั้งด้านความรู้ ความสามารถ และความพึงพอใจ

5. สมมติฐานการวิจัย

หลังการใช้ชุดฝึกอบรมทางไกล เรื่อง การวิจัยสำหรับอาจารย์ในสถาบันการอาชีวศึกษา กรุงเทพมหานคร

5.1 อาจารย์ในสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานครมีความรู้ด้านการวิจัย สูงกว่าก่อนใช้ชุดฝึกอบรม

5.2 อาจารย์ในสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานครมีความสามารถด้านการออกแบบการวิจัยทางอาชีวศึกษา สูงกว่าก่อนใช้ชุดฝึกอบรม

5.3 อาจารย์ในสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานครมีความพึงพอใจต่อชุดฝึกอบรมทางไกลในระดับมาก

6. ประโยชน์ที่ได้รับ

6.1 มหาวิทยาลัยได้ข้อมูลเพื่อนำมาใช้ในการวางแผนการทำโครงการบริการวิชาการทางสังคม สำหรับให้บริการแก่ครูที่จัดการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียนอาชีวศึกษาระดับปริญญาตรี

6.2 เป็นแนวทางในการพัฒนาบุคลากรในหน่วยงาน หรือองค์กรที่มีบุคลากรปฏิบัติหน้าที่อยู่ในสถาบันอาชีวศึกษาที่จัดการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียนอาชีวศึกษาระดับปริญญาตรี

